

BİR İŞ KAZASINA BAĞLI YÜZDE SÜREKLİ (DAİMİ) DEĞİŞİKLİK OLGUSU

Mahmut Aşirdizer, Orhan Gümüş, Erhan Kartal, Yasin Etli, Yavuz Hekimoğlu

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Van, Türkiye

Alındı: 26.01.2015 / Kabul: 08.07.2015

Sorumlu Yazar: Mahmut Aşirdizer

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Van, Türkiye, e-posta: masirdizer@yahoo.com

ÖZET

Yüksekten düşme ile gerçekleşmiş iş kazalarında, izole göz travmaları oldukça nadirdir. Bu makalede, erkek inşaat işçisi olgusu, iş yerinde 2. kattan yerde bulunan kumlar üzerindeki demir yığınlarına düşme sonrası, gözüne yerde bulunan bir demir parçasının saplanması sonucu oluşmuş göz enukleasyonu ile hastaneye başvurmıştı. Olgu plastik cerrahi tarafından operasyona alınmış ve orbita bölgesindeki yaralanması, alından alınan saçlı deri flebi ile kapatılmıştı. Olgu olaydan bir yıl sonra polikliniğimizde muayene edildi. Yüz bölgesinde oluşmuş deformasyonu ve göz enukleasyonu, yüzünde sürekli değişiklik ve organ işlevi kaybı olarak değerlendirildi.

Bu olgu sunumunda, olayın oluş şeklinin ilginçliğinin ve yüzde sürekli değişiklik vakalarının az

görülmesinin vurgulanmasının yanı sıra, yüzde sürekli değişikliğin hukuki boyutu irdelenmiştir. Mağdurlara uygulanan suçla ilgisiz, etkilerinin değerlendirilmesi ile suçlulara ek cezai sorumluluk yüklenmesinin, haksızlık olacağını düşünmekteyiz. Bu bağlamda, ceza yasalarındaki ağırlaştırıcı unsurların bir kez daha gözden geçirilmesini ve yüzde sürekli değişikliği de kapsayan bazı ağırlaştırıcı faktörlerin, bazı ülkelerde olduğu gibi ceza yasalarından ziyade tazminat hukuku içinde yer almasını önermekteyiz.

Anahtar kelimeler: yüzde sürekli değişiklik, iş kazası, yüksekten düşme, göz enukleasyonu, ceza yasaları

PERMANENT DISFIGUREMENT OF FACE IN AN OCCUPATIONAL ACCIDENT CASE

Mahmut Aşirdizer, Orhan Gümüş, Erhan Kartal, Yasin Etli, Yavuz Hekimoğlu

Department of Forensic Medicine, Yuzuncu Yıl University, Van, Türkiye

Received: January 26, 2015 / Accepted: July 08, 2015

Correspondence to: Mahmut Aşirdizer

Department of Forensic Medicine, Yuzuncu Yıl University, Van, Türkiye, e-posta: masirdizer@yahoo.com

ABSTRACT

The isolated ocular traumas associated with falls from height connected with occupational accidents are very rare. In this article, male case applied to the hospital with ocular enucleation, result from ocular trauma by entering of a piece of iron bar on the heap of sand on the ground followed by to falling from 2nd floor. The case were operated by plastic surgeons and his ocular wound was repaired with scalp flap taken from frontal region. Case was examined in our polyclinic after one year from the event. The deformation occurred in his facial region and his ocular enucleation were evaluated as permanent disfigurement on the face and permanent loss of an organ.

In this case report, the legal aspect of permanent disfigurement on the facial region was in-

vestigated as well as underlining of the interesting in the occurrence of the event and the rarity of cases about permanent disfigurement on the face region. We think that, the loading to additional penal liability to criminals with evaluation of the effects unrelated with crime applied to the victims, will be injustice. In this context, we suggest that, aggravated factors in the penal codes should be reviewed and some aggravated factors including permanent disfigurement on the face should be located in the compensation laws rather than penal codes as in some countries.

Key words: permanent disfigurement on the face, occupational accident, fall from height, ocular enucleation, penal codes

GİRİŞ

Türkiye'nin, ölümlü iş kazası sıklığı açısından, on beş Avrupa Birliği ülke ortalamasının 7 katından daha fazla bir kaza sıklığına sahip olduğu ve Türkiye'deki iş görmezliğe neden olan kaza sıklığının Almanya ve Finlandiya gibi iş güvenliğine çok önem veren ülkelerden 10 kat daha fazla bulunduğu kaydedilmiştir (1). Otopsielerde tanımlanan iş kazalarına bağlı

ölümlerin incelendiği bir çalışmada, ölümlü iş kazalarının %32,8'lik bir oran ile en sık inşaat sektöründe görüldüğü, bu kazaların meydana gelmesinde ise %23,8'lik bir oran ile en sık yüksekten düşmelerin rol aldığı tanımlanmıştır(2). İş kazalarında yüksekten düşmeler, mortalitenin en sık sebebi olduğu gibi, morbiditenin de ciddi bir nedeni olarak karşımıza çıkmakta (3); yüksekten düşme sonucu yaralananlarda en sık

genel beden travması görülürken, izole olarak ise en sık baş ve boyun travmalarına rastlanmaktadır (4-6).

Yüz yaralanmaları tüm travmalı olgular içerisinde yaklaşık %12'lik kısmı oluşturmakta (7); yüzdeki yaralanmalara bağlı olarak görme, tat alma, koku alma, duyma, mimik hareketleri, çiğneme ve yutma gibi önemli fonksiyonlarda kayıplar meydana gelebilmektedir (8).

Tablo 1: Estetik Bozukluk derecelendirmesinde mesafe metodu (Distance method) (35)

	Yara(lar)	Ciltten renk farkı	Ciltten seviye farkı	Önemli noktaların deformitesi	Ülserasyon (komplikasyon)
0 = Yok	50 cm'den görünmez	50 cm'den görünmez	50 cm'den görünmez	50 cm'den görünmez	50 cm'den görünmez
1 = Çok hafif	50 cm lateralden görülebilir	50 cm'den görünmez	3 m'den görünmez	3 m'den görünmez	3 m'den görünmez
2 = Hafif	50 cm medialden görülebilir	50 cm'den görünmez	50 cm'den görünmez	3 m'den görünmez	3 m'den görünmez
3 = Ilımlı	50 cm'den görülebilir	50 cm'den görülebilir	50 cm lateralden görülebilir	3 m'den görünmez	3 m'den görünmez
4 = Orta	50 cm'den görülebilir	50 cm'den görülebilir	50 cm medialden görülebilir	3 m'den görünmez	3 m'den görünmez
5 = Oldukça belirgin	3 m'den görülebilir	3 m lateralden görülebilir	3 m lateralden görülebilir	3 m lateralden görülebilir	3 m'den görünmez
6 = Belirgin	3 m'den görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m'den görünmez
7 = Son derece belirgin	3 m'den görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m medialden görülebilir	3 m'den görülebilir

Resim 1: Olgunun hastaneye ilk başvurduğundaki yaralanması

Bu makalede, literatürde gerek yüzde sürekli (daimi) değişiklik ile ilgili, gerek ise iş kazalarına bağlı ve özellikle de yüksekten düşme ile ilgili göz yaralanmalarını kapsayan çalışmaların sınırlı olması dikkate alınarak, yüksekten düşerek geçirmiş olduğu iş kazası sonucunda yüzde sürekli değişiklik meydana gelmiş bir olgunun sunulması ve bu olgunun iş kazaları ve yüzde sürekli değişikliğin hukuki boyutu bağlamında tartışılması amaçlanmıştır.

OLGU

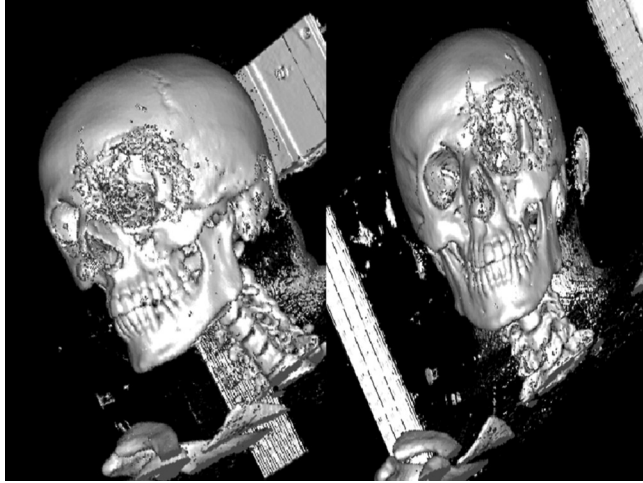
Olay tarihinde kimlik yaşı 17 olup, muayenemiz sırasında 20-25 yaşlarında göstermekte olan, erkek inşaat işçisi olgu; 09.11.2013 tarihinde başka bir ildeki bir üniversite hastanesine iş yerinde 2. kattan yerde bulunan kumlar üzerindeki demir yığınlarına düşme sonrası gözüne yerde bulunan bir demir parçasının saplanması ile oluşmuş göz enukleasyonu ile başvurmuş; hastanın yapılan plastik cerrahi muayenesinde; vücutta yaygın sıyrıkların bulunduğu, sol orbital bölgede kaş üstünden başlayıp orbita inferioruna kadar olan doku defekti olduğu, göz küresinin mevcut anatomik yerinde olmadığı bildirilmiştir (Resim 1).

Aynı hastanede yapılan göz muayenesinde; sağ gözün normal bulunduğu, travmaya bağlı sol globun enoküle durumda olduğu, yapılan beyin cerrahisi muayenesinde; nörolojik bulgu

Batstone ve arkadaşlarının yaptıkları araştırmada (9), yüzde, en sık yumuşak dokuların yaralandığını ve yüz yaralanmaları içerisinde, izole göz yaralanmalarının önemli bir yer tuttuğunu bildirmişlerdir. İzole perforan göz travmalarının incelendiği bir çalışmada (10), erkeklerde iş kazalarının, kadınlarda ise ev kazalarının perforan göz travmalarının ilk nedenleri oldukları; travma sonrası enukleasyon oluşan vakaların ele alındığı bir başka çalışmada ise (11), enukleasyonuna neden olan sebeplerin araştırılmasında, düşmelerin %20'lik bir oran ile saldırıları (silah, bıçak vb.) (%27) izleyerek ikinci sırada yer aldığı belirtilmiştir.

İnsanlar arasındaki iletişimde ve sosyal hayatta önemli bir yere sahip olan yüzün özellikle dışarıdan ilk bakışta ve kolaylıkla fark edilebilen deformasyonları, karşısındaki kişiler üzerinde olumsuz etkilenmelere neden olabilmektedir (12).

Dolayısıyla, bu deformasyonların insanların yaşam kalitesinde, duygusal durumlarında, aile içi ilişkilerinde ve sosyal aktivitelerinde bozulmalara ve bunun sonucunda da birçok biyopsikososyal probleme neden olduğu gösterilmiştir (13). Oluşan bu problemler hastanın deformasyonunu algılamasına bağlı olarak toplum içerisindeki sosyal fonksiyonlarını kısıtlamasına göre değişebilmekte ve hastaların yüzlerinde oluşan defekti sürekli görmeleri, yaşadığı travmanın etkisini artırabilmektedir (8). Bu tür yaralanması olan kişiler bir çok ameliyat geçirilebilmekte veya rehabilitasyon bakımlarına maruz kalabilmekte olup yaşanan bu tedavi süreçleri de her hastada farklı psikolojik travmalara neden olabilmekte (14); yüzde sürekli değişiklik oluşmuş kişiler iş yerlerinde, özellikle de iş başvurularında veya iş yerinde bir üst pozisyona geçişlerde negatif ayrımcılığa maruz kalabilmektedirler (15).

Resim 2: Olgunun olay günü çekilen maksillofasial bilgisayarlı tomografi görüntüsü

tespit edilmediği, muayeneleri sonrası çekilen maksillofasial bilgisayarlı tomografisinde (BT); frontal kemik sol kesiminde, frontal sinüste, sol temporal kemik skuamoz parçasında, sol maksiller sinüs anterior ve lateral duvarında, sol orbitalateral, medial, inferior ve superior duvarında, zigomatik kemikte parçalı fraktürler izlendiği, sol bulbus okulünün izlenmediği, sağ bulbus okuli konturunun düzenli olduğu belirtilmiştir (Resim 2).

Çekilen beyin BT'sinde frontal lob sol kesiminde hiperdens kontüzyo alanı, komşuluğundaki frontal lob sulkusunda subaraknoidal kanama ve bu düzeyde milimetrik subdural kanamaların izlendiği, sol serebral konveksitede, her iki silvian fissürde ve bazal sisternalarda hava değerlerinin mevcut olduğu, frontal kemik sol kesiminde, sol temporal

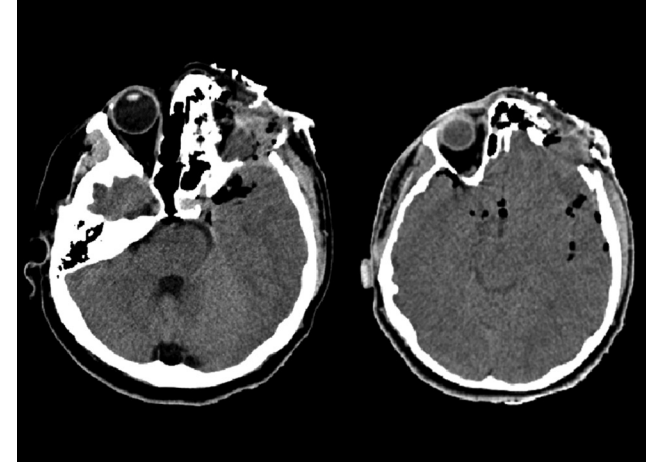
kemikte, maksiller sinüs anteriorunda parçalı fraktürlerin görüldüğü, diğer bölgelerin normal izlendiği tanımlanmış olup (Resim 3); çekilen servikal vertebra, tüm abdomen ve toraks BT'lerinin normal olduğu; kazadan bir gün sonra hastanın plastik cerrahi tarafından operasyona alındığı, orbital bölgedeki açık alanın alınan saçlı deri flebi ile kapatıldığı, çekilen kontrol beyin BT'sinde; bir gün önceki BT sonucundan farklı olarak frontal kemik sol kesimindeki defektten beyin parankiminin herniasyonunun görüldüğü, hastanın düzenli olarak beyin cerrahisi polikliniğinden takibi önerilerek yatışının 6. gününde taburcu edildiği bildirilmiştir.

Taburcu olduktan 1 gün sonra çekilen kontrol beyin BT raporunda; sol frontal lobda geçirilmiş olaya sekonder ensefalomalazik alan görüldüğü,

komşuluğundaki durada kalınlaşma izlendiği belirtilmiştir.

Olaydan üç ay sonra başka bir ildeki adli tıp uzmanı tarafından düzenlenen adli raporun sonucunda; "kişide meydana gelen yüz ve kafatası kemiklerinde kırıkla birlikte kafa içi kanamaya neden olan yaralanmasının; şahsın yaşamını tehlikeye sokan bir durum olduğu, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif nitelikte olmadığı, vücuttaki kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarını ağır (6) derecede etkileyecek nitelikte olduğu, yüzde sabit iz ve duyarlarından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflaması veya yitirilmesine neden olup olmadığının değerlendirilmesi yönünden şahsın tekrar muayeneye gönderilmesinin talep edildiği" anlaşılmıştır.

Olaydan bir yıl sonra Başsavcılık tarafından polikliniğimize kati rapor için gönderilen olgu alın sol tarafında ve sol göz çevresinde hissizlik, sağ kolda güçsüzlük tanımlamakta olup, posttravmatik epilepsi bulguları, frontal lob sendromuna ait bulgular ve posttravmatik stres bozukluğu bulguları tanımlanmadı. Yapılan fizik muayenesinde; saçlı deri içinden başlayan alın sol tarafında tepesi öne bakan yamuk şeklinde 5x9 cm ebadında fleb alınmış ve daha sonra ise uyluktan alınan fleb ile kapatılmış doku defekti alanı görüldü. Bu alanın ciltten 2 mm çöküklük gösterdiği ve ciltten açık renkte olduğu, sol gözün enokule olup saçlı deri

Resim 3: Olgunun olay günü çekilen beyin bilgisayarlı tomografi görüntüsü

flebi ile kapatılmış olduğu, kaşın sol burun kenarına kadar indiği, defekt alanından sol göz dış kantüsüne uzanan 8,5 cm uzunluğunda ciltten açık renkli, açıklığı içe bakan yay şeklinde ciltten 1 mm çöküklük gösteren yara izi olduğu, enoküle göz üzerinde kıllanmanın mevcut olduğu izlendi (Resim 4). Ayrıca, sol uyluk ön yüzde 9x12 cm ebadında dikdörtgen şeklinde fleb alınmasına bağlı deformasyon alanı görüldü. Olgunun sağ kol gücü 3-4/5 olarak saptanmış olup, diğer nörolojik muayenesinde özellik tespit edilmedi.

Yukarda tanımlanan bulgular bağlamında, önceki adli raporda tanımlanan sonuca ek olarak, yüz sınırları içerisinde oluşmuş olan deformasyonun o kişiyi önceden tanıyanların onu tanımasında duraksamaya yol açacak şekilde yüzün doğal görünümünü bozmuş olduğu değerlendirilerek, yüzünde sürekli değişiklik olduğu ve sol

gözünün kaybından dolayı organ işlevi kaybı olduğu sonucuna varılmıştır.

TARTIŞMA

Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda, iş kazalarının adli tıp birimlerine başvuran olgular arasındaki oranlarının %1,4 ile %4 arasında (2,4,16,17); acil servislere başvurularda ise, iş kazalarının tüm başvurular arasındaki oranlarının %1,4 ile %10,4 arasında bulunduğu (5, 18-21); iş kazalarının %23,5-%23,8'inin yüksekte düşmelele bağlı olup (2,19), göz yaralanmaları içerisinde iş kazalarına bağlı göz yaralanmalarının oranının %50,5 olduğunun tespit edildiği belirtilmiştir (22). Yüzde sabit iz ve yüzde sürekli değişiklik ile ilgili yapılmış çeşitli araştırmalarda; yüzde sabit iz oranlarının, adli tıp birimlerine başvuran olgular arasında %2,6-%3,8 arasında değiştiği

bildirilmiş (4,16,17), yüzde sürekli değişiklik ile ilgili olarak ise ülkemiz literatüründe daha önce tanımlanmış az sayıda olgu bulunduğu izlenmiştir (17,23). Olgumuzun nadirliğinin yanı sıra, oluş şekli ile de dikkat çekici olduğu değerlendirilmiştir. Literatürde yüzde daimi değişikliğe neden olan yaralanmaların psikolojik travmalara da neden olabileceği bildirilmiş olmakla birlikte (13,14), sunulan olguda psikolojik travma bulgusuna rastlanmamıştır.

Yaralanma sonrası gelişen adli süreç içerisinde, yaralanmalar ve sonuçları ülkeden ülkeye değişen yasalar çerçevesinde ele alınmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'nin California, Washington, Florida, Texas gibi eyaletlerinde adam yaralamaya yönelik kasıtlı suçlarda ağırlaştırıcı bir etken olan, "büyük bedensel zarar" teriminin, "ölüm olasılığı oluşturan, ya da önemli ciddi ve kalıcı şekil bozukluğu neden olan, ya da herhangi bir bedensel kısmın veya organın işlevinin önemli bir kalıcı kaybı veya bozukluğuna neden olan bedensel yaralanma" olarak veya benzer şekilde tanımlanmış olduğu görülmektedir (24-27). Pakistan Ceza Kanunu'nda, "herhangi biri herhangi bir kişiye zarar verme niyetiyle veya zarar verme olasılığı bilinciyle vücudunun bir organının işleyişini güç ve kapasitesini kalıcı olarak bozar veya kalıcı şekil bozukluğuna neden olursa "İtlaf-i-Salahiyyat-i-udw"ye sebep olduğundan yetkili sağlık